

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- ESRS-kongressen en mångvetenskaplig samverkan för landsbygd i förändring
 - ”Gränserna går inte längre mellan länder utan i allt högre grad mellan urbana miljöer och landsbygd”
 - ”Landsbygden har mött många utmaningar genom tiderna och alltid lyckats överleva kriserna”
 - Smidig vardag för medborgarna största utmaningen för nya storkommuner – professor Hannu Katajamäki om KSSR-processen
 - Nyttan av kommunsammanslagningar rinner ut i sanden med för mycket personal anser forskare
 - Läs även detta: **Eero Uusitalo analyserar politikområden i ny bok *Första automatbybutiken öppnades i Finland *I en personsbyn Rissjö arrangerades Årets by *Äras den som äras bör – hembygdsarbetets förtjänstmedalj delades ut*
-

Cit: **”Efter ett eller två år har vi åter ett stabilt vetepreis.”**

Ordföranden för European Society för Rural Sociology Philip Lowe under presskonferensen inför ESRS-kongressen i Vasa 17-21.8 (*”Vuoden tai parin päästä palaamme vahvan vehnänhinnan aikaan”*, tidningen Pohjalainen 18.8).

”Utvecklingen mot allt större jordbruksenheter är delvis en konsekvens av Finlands EU-medlemskap.”

Professorn i samhällspolitik vid Jyväskylän universitet Marja Järvelä under ESRS-kongressen i Vasa (Vasabladet 19.8).

ESRS-KONGRESSEN EN MÅNGVETENSKAPLIG SAMVERKAN FÖR LANDSBYGD I FÖRÄNDRING

”På 2000-talet måste vi tänka i ett bredare perspektiv än tidigare. Vi lever i dag i en tid av långtidskriser och det krävs att vi samordnar vetenskaperna för att lösa problemen och jobba för landsbygdens framtid.” ... ”I dag lever många i den tron att man inte kan tjäna pengar om man inte bor i stora städer, men globalt måste vi lära oss ta vara på landsbygden och se över hur hållbar landsbygdspolitik som i dag finns i Europa är. I nuläget sker stora förändringar världen över när nya kulturer flyttar till rurala områden. Likaså måste man hitta nya lösningar för företagande”, sade Philip Lowe under presskonferensen inför ESRS-kongressen i Vasa 17-21.8. Lowe är ordförande för det europeiska landsbygdssociologiska förbundet, European Society for Rural Sociology (ESRS), som är förbundet bakom kongressen. Om vårt land sade han: ”Ute i världens ses Finland som en föregångare inom landsbygdsfrågor. Europa har mycket att lära av er”. Professorn i landsbygdsforskning vid Åbo Akademi Erland Eklund, tillika ordförande för kongressen, sade å sin sida bland annat: ”I Finland

har stora satsningar gjorts för att hålla landsbygden levande. På många håll i Europa, bl.a. Sverige, kan man inte längre tala om landsbygdspolitik. Där gäller i stället glesbygdspolitik". Vice ordföranden för kongressen, professorn i regionalvetenskap vid Vasa universitet, Hannu Katajamäki sade för sin del: "Vi måste hitta ett sätt att locka unga till rurala områden. Likaså måste äldre personer garanteras en trygg ålderdom ute på landsbygden". Närmare 450 landsbygdsforskare från 40 länder har under veckan i Vasa diskuterat bl.a. geografisk mobilitet, förnyelsebar energi och forskning kring landsbygden. En av de centrala frågorna som togs upp var klimatförändringen som följd av globalisering. Uppgifterna är från tisdagens upplaga (18.8) av Vasabladet och finns delvis på tidningens nätupplaga under adressen <http://www.vasabladet.fi/story.aspx?storyID=46683>. Se även www.esrs2009.fi.

"GRÄNSERNA GÅR INTE LÄNGRE MELLAN LÄNDER UTAN I ALLT HÖGRE GRAD MELLAN URBANA MILJÖER OCH LANDSBYGD"

"Starka strömningar inom urbangeografien hävdar att gränserna inte längre går mellan länder utan i allt högre grad mellan urbana miljöer och landsbygd. Mellan utvecklingsbygd och avvecklingsbygd. Med en global elit som har mera gemensamt med sina klassfränder i andra metropoler än med befolkningen i närliggande rurala distrikt." Det är en värld samhällsfilosofen Richard Florida lyfter fram i sin senaste bok *Who's Your City?* – tankar som uppenbarligen ligger nära resejournalisten Bobo Karlssons. Om t.ex. Buenos Aires skriver Karlsson i sin bok *Urban Safari – 12 storstäder*: "Det är en av de mest kaxigt urbana miljöerna på vårt klot. Stadens blickar är hungrigt riktade mot Milano, Madrid, Miami, Paris och London och ryggen nonchalant vänd mot den egna landsorten." Det låter nästan chauvinistiskt ibland, men i Karlssons tolkning blir det ändå oftast kul: "Tro inte att jag hatar landet, för att jag hackar lite på olika länder. Jag råkar bara lätt dela Madridbornas åsikt att "landsbygden är bara en plats fylld med ostekta kycklingar". När de börjar springa runt på marken i stället för att ligga på tallriken, då är det dags att vända och åka in till stan igen". Förhållandet mellan storstad och närliggande landsbygd lyfter han fram i förbifarten – i fråga om New York, där intilliggande Connecticut och New Jersey "likt två amöbor klänger in på knutarna för att skumma grädden, men aldrig behöva befatta sig med sumpen". Karlsson påpekar att ekonomisk och mental förslumning och ghettobildning ofta handlar om "de som blev kvar", vare sig det gäller en stadsdel eller en landsända. I förordet fastslår han att det inte handlar bara om "brain drain", utan även om en "look drain" ("dom snygga drog först som Stig Larsson en gång sade om Norrland"), "heart drain" (svårigheten att finna en partner i hembygden), "freedom drain" (längtan efter förändring och "sin egen grej"), samt en "energy drain" (flyttrörelsen när en ort tappar fart). Uppgifterna, som är från en artikel på debattsidan i Vasabladet (2.8) och skriven av ledarskribent Peter Ehrström, finns även i tidningens nätupplaga på adress <http://www.vasabladet.fi/story.aspx?linkID=78536&storyID=45526>.

"LANDSBYGDEN HAR MÖTT MÅNGA UTMANINGAR GENOM TIDERNA OCH ALLTID LYCKATS ÖVERLEVA KRISERNA"

Historien och framtiden var i fokus när forskare samlades i Purmo, Pedersöre kommun i Österbotten, för att diskutera kring landsbygdens ekonomiska utveckling. Överpurmo Hembygdsförening och Historieämnet vid Åbo Akademi stod som arrangörer för seminariet som hölls 31.7 i Kulturgården på Lassfolk och hade rubriken *Agrar förändring och kris – exemplet Österbotten från medeltid in i framtid*. I och med lågkonjunkturen är landsbygdens framtid en het potatis, men med hjälp av den historiska tillbakablicken vill forskarna visa att Österbotten har drabbats av ekonomiska kriser flera gånger tidigare och också klarat sig ur dem. "Historien kan lära oss att se mönster, som vi kan ta vara på när vi ska fatta beslut om framtiden." Sammanfattningsvis säger professorn i nordisk historia vid Åbo Akademi Nils

Erik Villstrand, att ekonomin i Österbotten alltid varit beroende av sin omvärld. Villstrands föreläsning hade rubriken *Österbottnisk krishantering från medeltid till 1870-tal*. Professorn i landsbygdsforskning vid Åbo Akademi Erland Eklund sade i sin framställning *Landsbygdens nya roller och funktioner i det senmoderna samhället* bl.a.: *"Vi måste tänka i nya banor och fundera kring jordbrukets ställning på landsbygden. Jag har visioner om alternativa odlingar, till exempel ekologiska produkter, med inriktning på service. En annan vision är turismen, som har diskuterats tidigare. Den kan också vara ett alternativ, även om det blir en utmaning för Österbotten."* Ekonomie magister Tommy Olin vid Svenska handelshögskolan är oroad över jordbrukets framtid trots nya stöd från EU. Däremot tror han inte att Svenska Österbottens landsbygd avfolkas, utan sade att: *"Många uppskattar våra gynnsamma boendemiljöer. Avstånden till tätorterna är inte stora här och många väljer att pendla till sina jobb. Vi måste ta vara på möjligheterna i landsbygdens infrastruktur."* Olin föreläste över rubriken *Mellan det agrara och det industriella – om socialt kapital och företagande*. Övriga föreläsare var Matti Salo med ämnesrubriken *Från tjära till smör – exemplet Sievi och Kalajokidalen*, Ann-Catrin Östman *Om mjölkkooperation som en moderniseringsmöjlighet*, Johanna Bonäs *Lapporörelsen vid ingången till en ekonomisk kris*, Henry Nygård *De österbottniska kommunerna och industrialisering*, Therese Granvik *Konfektionsindustrin Skan-Tops etablering i Pedersöre – konsekvenser för lokalsamhället och de kvinnliga arbetstagarna*, samt Juha Kuisma *Landsbygdens nya framtid – tre perspektiv inför 2020*. Seminariet lockade ett femtiotal åhörare. *Uppgifterna är från Österbottens Tidning (19.7, 24.7 och 1.8)*.

Landsbygdsseminariet ordnades till forskare Henry Nygårds ära inför hans 60 årsdag. Nygård är historiker och tidigare VD för Ekorosk.

SMIDIG VARDAG FÖR MEDBORGARNA STÖRSTA UTMANINGEN FÖR NYA STORKOMMUNER – PROFESSOR HANNU KATAJAMÄKI OM KSSR-PROCESSEN

Det har plötsligt uppkommit många kommuner som består av stora stadskärnor och mångsidiga och geografiskt omfattande landsbygdsområden. Sådana här kommuner har inte tidigare funnits i Finland. *"I de nya städerna måste man göra sig förtrogen med nya saker: på vilket sätt inverkar EU:s gemensamma lantbrukspolitik på vår kommuns öde? Vad är lokalt aktionsgruppsarbete och hur ansluts det till vår stads strategi? Hur ansluter sig diskussionen om riskerna med genmodifiering till vår kommun? Vad är byaverksamhet och hur får man med den i organiseringen av närservicen? Vad är byaplaner och hur kan de anslutas till vår stads planeringssystem?"* Enligt en medborgarbarometer som Centralförbundet för socialskydd och hälsa nyligen publicerade, är medborgarna mest rädda då det gäller den egna närservicen vid kommunsammanslagningar, speciellt att servicen i kommunernas utkanter försämras. ***"Den största utmaningen i de nya storkommunerna är att se till att medborgarnas vardag går smidigt oberoende i vilken del av kommunen medborgaren bor. Det är en fråga om att förena effektivitets- och närhetsprinciperna."*** Den interna konkurrenskraften, som är viktig med tanke på en smidig vardag för medborgarna, har fått mindre uppmärksamhet. För att trygga detta har man tillsatt områdesorgan med små befogenheter. Ur medborgarnas synvinkel är den viktigaste delfaktorn för intern konkurrenskraft tillgången till service i de olika delarna av kommunen. I språket hos representanterna för de nya kommunerna fästs uppmärksamheten på användningen av ordet "stadsbo", fastän boningsorten skulle finnas flera tiotals kilometer från den nya kommunens stadskärna. Detta är ett tecken på svag insikt om den nya storkommunens geografi, samt en bristfällig uppfattning om växelverkan mellan landsbygd och stad. Efter det att den första hänförelsen lagt sig hotas de nya storkommunerna av ökade interna spänningar. I stället för strategi- och konkurrenskraftsdriftanden finns överst på ärendelistan enskilda byskolors och andra serviceställens öden. Konflikter tillspetsas

mellan kommunernas centrum och övriga områden. Det blir vardagstvister, eftersom det i den nya kommunen inte finns verkliga verktyg för att hantera frågor om centraliserande effektivitet och decentraliserande närhet. Den nya kommunens legitimitet försvagas, eftersom särskilt de medborgare som bor i landsbygdsområdena, bedömer att de inte kan inverka på bibehållandet av närservicen som är viktig för dem. *Uppgifterna är hämtade ur en artikel i Vasabladet (20.7), vilken skrivits av professorn i regionalvetenskap vid Vasa universitet, Hannu Katajamäki, som tillika är landsbygdsprofessor.*

NYTTAN AV KOMMUNSAMMANSLAGNINGAR RINNER UT I SANDEN MED FÖR MYCKET PERSONAL ANSER FORSKARE

Med för många chefer och för mycket personal i största allmänhet i de nybildade kommunerna rinner nyttan av kommunsammanslagningarna ut i sanden, anser forskare som intervjuats av tidningen Aamulehti. Enligt professor Antti Hautamäki vid Jyväskylä universitet finns det en mångdubbel chefsbesättning i de sammanslagna kommunerna, då de förra kommundirektörerna och avdelningscheferna fått fortsätta i den nya kommunen med bästa tänkbara villkor. Matti Virén vid Åbo universitet har samma uppfattning och tycker att systemet är huvudlöst och säger att sammanslagningarna görs för att effektivisera verksamheten, men samtidigt enas man om att inga nedskärningar görs. *Uppgifterna är från söndagens upplaga (9.8) av Vasabladet.*

LÄS ÄVEN DETTA

Eero Uusitalo analyserar politikområden i ny bok

Generalsekreteraren för Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR), professor Eero Uusitalos undersökning, *Maaseutu - väliinputoajasta vastuunkantajaksi. Maaseutupolitiikan itsenäistymisen alue- ja maatalouspolitiikan puristuksessa*, har utkommit i publikationsserien för Ruralia-institutet vid Helsingfors universitet. I undersökningen analyseras tre politikområden – regional-, lantbruks- och landsbygdspolitik – från 1980-talet och framåt. Personliga erfarenheter från tidigare år kryddar den över 300-sidiga boken, som är en djupdykning i politikens vardag, i medvind som motgång. Skribentens slutsats är klar: De tre politikområdena har småningom glidit allt längre ifrån varandra. Enligt Uusitalo skulle landsbygdens fördel vara, att det i framtiden medvetet fås till stånd en gemensam förståelse mellan politikerna. Man kan köpa boken från SYTY (Byaverksamhet i Finland rf) <http://www.kylatoiminta.fi/?flash=no&PHPSESSID=a74f205f5f77638a406be9fb21169f9c>) eller Ruralia-institutet (<http://www.ruralstudies.fi/>). Uppgifterna (på finska) är främst från http://www.maaseutupolitiikka.fi/tiedotus/uutiset/uusitalon_tutkimus_vertailee_politiikanaloja.html, som finns på YTR:s hemsida.

Första automatbybutiken öppnades i Finland

I Kullaa i Ulfsby stad har Finlands första automatiska bybutik öppnats. Enligt tidningen Satakunnan Kansa fungerar bybutiken, kallad skafferiet, som kallstationer för bensinförsäljning. I butiken finns åtta automater med sammanlagt ca 200 olika dagligvaror till försäljning, mjölk och bladsallad medräknat. Inköpen betalas i butikens egen automat med eget smartkort eller egna mynt. Sevendo Oy:s grundare Sami Lindstedt kom på konceptet, när han funderade på hur man skall få butiken att finnas kvar, när den vanliga bybutiken inte lyckas. Utan en personal som hela tiden måste vara på plats, är driftskostnaderna i den automatiska bybutiken mindre än i en vanlig butik. På TV-kanalen MTV3:s webbplats under adressen <http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/arkistot/kotimaa/2009/07/911035> finns uppgifterna (på finska) från 7.7.

Vasa yrkeshögskola har redan ett forskningsprojekt med målet att få till stånd en obemannad

bybutik, så att kunden kan betjäna sig själv. Sedan i våras testas bl.a. en bybutik i Södra Vallgrund på Replot, Korsholm. Se bland annat YLE:s Internytt på adressen <http://svenska.yle.fi/nyheter/sok.php?id=150793&lookfor=&sokvariant=arkivet&advanced=yes&antal=10>. Självbetjäningsskassor skall även introduceras i de finländska matbutikerna. Möbelkedjan Ikea har redan infört en del självbetjäningsskassor. Under hösten utreder bl.a. detaljhandelskedjan S-gruppen hur läget är tekniskt och överväger om tiden är inne att pröva på en innovation och se hur kunderna gillar den. Uppgifterna är från tisdagens upplaga av Vasabladet och finns även i kortare version på dess nättidning under adressen <http://www.vasabladet.fi/story.aspx?storyID=46657>.

I en personsbyn Rissjö arrangerades Årets by

Elektricitet saknas i byn Rissjö, Dorotea kommun i Västerbottens län. Men telefonrådar från 30-talet visar vägen, där den sista milen från Risbäck är extremt smal, kurvig och backig. Det finns ändå 13 stugägare som har byn som sitt fritidsparadis. Det är också stugägarna som sett till att Rissjö svarat för arrangemanget Årets by, som hölls 15.7. Byn har nämligen bara en fastboende, före skogsarbetaren Alvar Johansson (77) utgör nämligen den samlade fasta befolkningen i Rissjö, om man inte räknar alla myggen förstås. Årets by, som är en återkommande tradition i Dorotea kommun, besöktes av uppskattningsvis 300 gäster. Programmet innehöll bl.a. besök till ett björnide. Uppgifterna är från Sveriges Televisions nätsida under adressen http://mobil.svt.se/2.112156/1.1626028/arets_by_i_dorotea_-_rissjo?lid=puff_1165243&lpos=extra_6, samt från Rissjös hemsida på adressen http://www.rissjo.se/Arets_by.html.

Äras den som äras bör – hembygdsarbetets förtjänstmedalj delades ut

Förtjänstmedaljen för hembygdsarbete har tilldelats 13 personer som utmärkt sig inom hembygdsarbetet. Medaljerna överräcktes på Finlands Hembygdsförbunds årsmöte 7.8 i Nilsjä, där de nationella hembygdsdagarna ordnades. Förtjänstmedaljen för hembygdsarbete är Finlands Hembygdsförbunds största förtjänsttecken. För att få medaljen krävs förtjänster inom hembygdsarbetet på landskaps- eller nationell nivå, eller särskilt betydande förtjänster inom det lokala hembygdsarbetet. Bland ”medaljörerna” fanns bl.a. redaktör Erkki Kärkkäinen från Korsholm. Uppgifterna är Vasabladet (9.8) och från Finlands Hembygdsförbunds pressmeddelande (8.8), i vilket man kan läsa om alla ”medaljörer”. Länk till meddelandet finns under webbadressen <http://www.suomenkotiseutuliitto.fi/>.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet utkommer en gång i veckan och sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
